

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 fnt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

Státuszgyűlés.

— Első nap. —

Az ideai státuszgyűlés 24-én délelőtt nyílt meg.

A gyűlést ünnepélyes „Veni Sancte“ előzte meg, a melyre a főtéri templom egészen megtelt ajtatos közönséggel, melyen ö Nmgsa celebrat fényes segédlettel.

Tíz óra után az istentisztelet végeztével kezdtek a státusz tagok gyűlekezni a főtéri kath. leányiskola helyiségében.

A terem egészen megtelt a státuszgyűlés tagjaival, kik között ott láttuk az egyházi rend és közéletünk számos előkelőségét.

Az izgatott hangulat eleve mutatta, hogy fontos kérdések főrognak szóban. A terem egyes részeiben kisebb-nagyobb csoportok hevesen vitakoztak.

¼11 órakor Züllich István alelnök kéri a jelenlevőket, hogy a két elnök után bizottságot küldjenek. A bizottság tagjaivá Fábian Sándor, Szabó József és Apor István választatnak meg.

Fél tizenegykor jelentek meg: Lönhart Ferencz püspök, a státuszgyűlés egyházi elnöke és Jósika Sámuel báró, a világi elnök. Belépésükkor a tagok felállottak s lelkesen éljenztek. Jósika báró karonfogva vezette a püspököt az elnöki székhez és aztán maga is helyet foglalt mellette.

Püspök ar 5 Exoja most felolvasta alább következő elnöki megnyitó beszédét. Az agg egyházfőn még mindig látszanak a kiállott betegség nyomai. Halkan beszélt és hangja csak akkor csendült meg egy kissé, mikor az egyházat fenyegető veszedelmekről kezdett szólni.

Beszéde szó szerint a következő:

Mélyen tisztelt kath. Státuszgyűlés!

Tisztelt Uraim!

Isten végtelen kegyelméből elértem egészségi állapotomnak azon türethető állását, mely képezzetes, hogy a státuszgyűlést megnyithassam és azon elnöki kötelességemet teljesithessem.

Előhaladott korommal és meg-megújuló betegségekkel járó fogyatkozásaim ugyan nem engedik reménylenem, hogy a várakozásnak kifogástalanul

eleget tehessek; de bizom a mélyen tisztelt státuszgyűlés tagjainak jóakaratu támogatásában, melyet ezennel tiszteletteljesen kérek, hogy a kath. szent ügy érdekében, melynek szolgálatában mindnyájan állunk, gyengeségemet támogatni, jóakaratomat is tápolni szivesek leendenek.

M. t. Státuszgyűlés! Válságos nehéz időket élünk; de rendületlenül bizom az örök isteni gondviselésben, mely a kath. anyaszentegyház legnehezebb napjaiban oltalmazó segítségét tőle soha meg nem vonta, hogy most is kiterjesztendi fölötte segítő szent kegyelmének mindenható erejét, és meg nem engedendi, hogy a bős hullámok, melyek föléje tornyosulnak, reá nagyobb vést hozzanak, vagy épen romboló hatást gyakoroljanak.

Ezen bátorító reményt az isteni kinyilatkoztatás önti kebelembe. Isteni biztosítás volt az, mely édes Üdvözítőnknek ajkairól hangzott „én veletek vagyok a világ végéig“, és isteni biztosítás szól mindörökre a kőszálon épített anyaszentegyháznak, hogy „a pokol kapui nem fognak rajta győzedelmeskedni.“

Kath. anyaszentegyházunk egész élete nem egyéb, mint ezen isteni biztosításnak híi kifejezése. Láttuk ezt a háromszázados üldözések alatt, melyek sok keserü fájdalomban, de fényes győzedelmeinek örömeiben is nyilatkoztak. Az üldözés, mely a történelem tanúsága szerint egykoron erdélyi püspöki egyházmegyénknek életét marcangolta és azt egykori virágzó állapotából a szegéuység és elhagyatottság nyomoruságába süllyesztette, nem szól-e hathatósan azon isteni biztosítás mellett, melynek révén állandóan hisszük és reméljük, hogy a mostani nehéz látogatás napjai egykoron a megnyugvás napjaivá fognak átváltozni?

Ezen remény van az én kebelembe letéve, ezen remény volt azon kath. őseink keblébe kiolthatatlanul letéve, kik a reájok nehezedett válságos időben

hitüköz hiven is muokálkodtak, imádkoztak és fáradoztak, szenvedtek és türtek, hogy erdélyi kath. egyházunknak elborult ege ismét felderüljön és a vészek napjai elmuljanak. Legyen azért áldott mindörökre emlékezetök és ragyogjon életük példája előttünk, hogy a látogatás e nehéz napjaiban mi is nyomdokait kövessük.

Mert illik jól megjegyeznünk, hogy valamint drága szép hazánkat a költőkirály szerint nagygyá csak fiainak szent akarhatja teheti; ugy isteni alapítási kath. anyaszentegyházunk felvirágoztatását és diésőségét, anyagi és szellemi jólétét csakis saját magunk jóakaratu buzgósága, híhüségé és tevékenysége eszközölheti. Ha tehát e válságos nehéz napokban szeretjük anyaszentegyházunkat, ha annak javát, felvirágoztatását óhajjuk, amiut azt saját lelkünk üdvére okvetetlenül óhajtanunk kell, akkor lelkünk és szívünk minden erejével oda kell törekednünk, hogy híhüségünket, ragaszkodásunkat az egyház és tanításai iránt mindenkor és minden alkalommal tettleg bebizonyítsuk. E bizonyítás magának autonómiánkuk javára és előnyére fog szolgálni; ez fog autonómiánkba lelkét és életet lehelni, e nélkül sivár és meddő lesz minden törekvése és munkássága.

Végül szívből kívánom idei státusgyülésünkre Isteunek áldását és segítő szent kegyelmét és ezzel a mai gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

*

A közgyűlés néma esöndben hallgatta végig a püspök beszédét, és csak akkor hangzott meleg, élénk éljenzés, mikor a főpásztor egészségének jobbra fordultáról szólott. A beszéd végeztével szintén tiszteletteljes éljenzés hangzott fel.

A közgyűlés jegyzőivé Finály Henrik és Tódor József választattak meg.

Tódor József bejelenti, hogy a közgyűlésen egyházi részről 39, világi részről 79 tag van jelen.

Török Albert lelkes éljenzés között indítványozza, hogy a pápa ő szentségéhez üdvözlő távirat intézessék, melyben kikéressék a közgyűlés működésére az apostoli áldás.

Most telállt Jósika Sámuel báró és a következő rövid beszédet tartotta :

Mint a főrendiház tagja a magas kormány egyházpolitikai javaslatai mellett foglaltam állást.

Tudom, hogy itt, a hol működési terünk körül van irva, a politikai kérdésekkel semmi közünk és politikai magamtartásáért felelős nem lehetek. Azonban a hazai sajtó bizonyos lapjaiban egy bajsza indult meg ezek daczára személyem ellen, melyet szó nélkül nem hagyhatok. Nem személyemet akarom védeni, arra szükségem nincs. Hanem a beavatkozás azon módja ellen teszek óvást, mely, hir szerint nem átalotta oly külbefolyásokat itt érvényesíteni, e kérdésekben, melyeknek statusunk beléletében nincs mit keresniök. A mélyen tisztelt status bölcs belátására bizom, hogy miként fogja magát ezen idegen befolyások ellen megvédeni.

A mi engem illet, sokkal nagyobb tisztelettel viseltem a püspök ur ő Nagyméltósága személye és véleménye iránt, sem hogy világi elnöki tisztem további megtartásával őt bármiképp is kényszerhelyzetbe hozni akarnám — és ezért kérem a mélyen tisztelt status, méltóztassék világi elnöki tisztemről való lemondásomat tudomásul véve, a mai gyűlés napirendjére visszatérni. (Nem fogadjuk el! Elfogadjuk! Nagy zaj.)

Nagyméltóságu püspök Ur! Fogadja szívem mélyéből jövő hálás köszönetemet azon feltétlen bizalomért, melylyel rövid működésem alatt engem megtisztelni kegyeskedett. Önérzetes embert az általa tisztelt fellebbvalója részéről szebb jutalom nem érhet. A mélyen tisztelt statusnak pedig köszönöm mindenkoron tapasztalt jóakarátát és támogatását.

(Jósika Sámuel báró elhagyja a termet.)

Dr. Groisz Gusztáv szólalt fel ezután. Szerinte politikai kérdések be nem vonhatók a státusgyűlés tárgyalásainak körébe. Itt politikai nézetek szerinti széttagolást senki sem ismert eddig és nem is szabad ilyennek érvényesülnie. Jósika Sámuel báró híhüségé, eddigi kiváló érdemei teljes elismerést érdemelnek. A státus nem türheti, hogy kebelében illetéktelen külbefolyások nyerjenek tért. (Mídon hevesen közbeszóltak, hogy: nevezze meg ez illetéktelen külbefolyást! Groisz dr. — ő Excellentiája kijelentette, hogy a nuntius befolyása alatt teszi.) — Jósika báró működése kifogástalan és a közgyűlésnek nem szabad megengednie, hogy a lemondás elfogadása által a státus autonómiáján rés töressék.

Ezen indokolás után Groisz dr. az alábbi határozati javaslatot nyújtotta be :

A határozati javaslat.

„Tekintve, hogy világi elnökünk báró Jósika Sámuel ur Ő Méltósága a világi elnökségről az előadott indokokból kitérszőleg csak is azért mondott le, mert a sajtóban és egyesek részéről is oly hangok nyilvánultak, mintha az egyházpolitikai kérdésekben a főrendiházban történt tárgyalások és szavazás alkalmával tanusított magatartása következtében meglazult volna amaz osztatlan bizalom, mely őt a világi elnöki székbe emelte s így lemondása által alkalmat akar nyújtani a statusgyűlésnek, hogy a magas tisztet oly egyénre ruházza, kiben a status-gyűlés bizalma osztatlanul összpontosul ;

tekintve pedig, hogy az egyedül illetékes forum az erd. róm kath. statusgyűlés a lemondó világi elnök irányában bizalmatlanságot még soha, de elismerést már gyakran nyilvánított ;

tekintve azt is, hogy elvi szempontból felette káros következményü volna egy oly praecedensnek alkotása, mely szerint, a személy politikai magatartása miatt, daczára annak, hogy mint a status világi elnöke nemcsak mindenkor és mindenben teljesítette kötelességét, de statusunkat hálára és elismerésre kötelezte, elüldöztethessék e statusban elfoglalt állásáról ;

tekintve még azt is, hogy státusunknak hatásköre fennálló szabályaink szerint, kizárólag a nevelés és vagyonkezelés ügyeire vonatkozik, statusunk tehát nem is veheti bírálat és tárgyalás alá az egyénnek politikai magatartását ;

tekintve, hogy éppen ezen hatáskörnek szigoruan szem előtt tartása őrizte meg autonóm gyűléseinket mindez ideig

a politikai pártoskodás veszélyeitől s tette lehetővé a vállvetett s mindig egy célra törekvő együttműködést;

tekintve, hogy a mondott praecedens megalkotásával elhíntetvén magva a megrovásnak, az állandó és folytonos pártoskodásnak;

tekintve végül még azt is, hogy biztos és határozott tudomásunk van arról, hogy illetéktelen factorok is megkísérelték befolyásukat azon irányban gyakorolni, hogy világi elnökünk lemondásra bírassék, ily illetéktelen, kívülről jövő befolyást pedig már csirájában meg kell semmisíteni, ha csak nem akarjuk autonomiánkat, e feltett kérésünket és büszkeségünket, idegen hatalmak játékszerévé lealjasítani s azt végveszélyesnek kitenni.

Mondja ki a status gyűlés, hogy br Jósika Sámuel ur Ö Méltóságának a status világi elnökségéről való lemondását nem fogadja els felkéri őt, hogy az állásában továbbra is, eddigi buzgalmával, statusunk érdekeit szolgálni méltóztassék.

Kolozsvárt, 1894. okt. 24-én

Aláírva 58 status tag által.

Tó d o r József: Igen kérem, ne méltóztassanak teendő indítványomnak oly irányt tulajdonítani, mintha a világiak ellen irányulna. Méltóztassanak azzal a tárgyilagossággal fogadni szavaimat, melylyel mondom. Én a lemondást a m. t. status által elfogadandónak ajánlom; különösen azért, hogy tere nyiljék egy nem tisztázott kérdést úgy megoldani, hogy életünkben egy elvi differenzia kiküszöbölődjék. Én ezt szükségesnek tartom, felvetni a kérdést: a statusnak, mint ilyennek van-e világi elnöke? Valjon szüksége van-e a statusnak ez állást betölteni? A statusnak tényleg van világi elnöke — de jogilag nincs. A statusnak világi elnököt 1889-ig nem is választottak. Szervezeti szabályai szerint 1873-ban Jósika Lajost az igazgató tanácsnak világi elnökévé választotta. Tudom, hogy egy általánossá vált véleménnyel állok szemközt. Már 1848-ban mondatik: a gyűlés elnöke a püspök vagy világi elnök. 1866-ig szünetelt a status. Fogarasy érdeme, hogy az autonomiának alapot adott. Ő felségét, memorandumban kérték, hogy a status szervezkedhessék. Az akkori szervezetben ez áll: „E gyűlés természetes elnöke a püspök, alelnököt minden gyűlésre választ.”

Tény, hogy az alelnöki állást soha sem töltötték be. 1868. évben Fogarasy M. és a kolozsváriak terjesztettek be szervezeti szabályzatot és e kettőből lett egy, melyet Fogarasy alá nem írt. A gondolatmenet ez: 39 §. ezen status elnöke a megyés püspök, székküresedés esetében a káptalani helynök. 65 §. Az egyházmegyei igazgatótanácsnak van világi elnöke. 1873-ig szünetel a status. Ez szervezte az igazgató tanácsot. Itt mondatik: a püspökön kívül lesz világi elnök is, ki az igazgató tanács ülésén elnököl, ha a püspök nincs jelen. Maga Jósika Lajos báró nem tartotta magát a status elnökének. Ez nyilvánul ki az ő lemondó levelejéből, mert ő a status igazgató tanácsának elnökségéről mondt le. — 1883-ig a világi elnök a jegyzőkönyvet alá nem írta. Hogy később szokásba jött a mostani visszaélés, nem tagadom, de ezekkel szemben állítom, hogy ez a szokás jogot nem ad. Én azt mondom, hogy két elnök ellentmondás, és a munkálkodásban csak összetűzközésre ad alkalmat. Azért monduk ki, hogy elfogadjuk a lemondást és utasítjuk az ig. tanácsot, hogy a világi elnökséget tegye tanulmány tárgyává s a jövő évi ülésnek tegyen jelentést.

Sz a m o s i János, tisztb. titkár, ezafolya Tódornak azt az állítását, hogy világi elnöke nincsen a statusnak.

A világi elem paritását hangsúlyozza. Elismeri, hogy természetes elnökük a püspök; de viszont tény, hogy ennek akadályoztatása esetén a világi elnök elnökölt mult évben is. Allításai mellett számos jegyzőkönyvből idézadatokat

F á b i á n Sándor azt bizonyítja, hogy 1866. jan. 10-én Ő Felsége elébe terjesztett memorandumot kell alapul venni, és ennek következtében helyes az a vélemény, hogy a statusnak jogilag világi elnöke sohse volt. Tódor kanonok indítványához csatlakozik.

G y ö r f f y Gyula dr. igazgató tanácsos konstatálja, hogy világi elnöki állás a gyakorlat és eleven akarat által statuáltatott. Ahoz hozzájárul, hogy a tárgyalás későbbi során határozassék el, hogy a szervezetbe eme tényleg létező állás jogilag is beillesztessék. Véleménye az, hogy a világi elnök lemondása e testület előtt „ha önmagát ország világ előtt arzulcsapni nem akarja“ elfogadandó. Igaz, hogy a világi elnök politikai meggyőződése itt kritika tárgyát nem képezheti; de nézete az, hogy a gyűlésnek feltétlen joga a bizalmat megvonni attól, ki elveinél fogva a status érdekeit szolgálni nem képes, a ki veszélyes a kathoicizmus, az egyházra nézve. Oly férfit e magas méltóságban nem tűrhet, ki „zsebrevágja“ e bizalmat. (Eláll! Eláll! Nem kell politizálni.)

Nem tartja megegedhetőnek, hogy azon elvekkkel, melyek a statust vezetik, a világi elnök ellentétbe jusson. Lemondásával maga a világi elnök is beismerte, hogy neki állását el kell hagynia. A lemondás igazi főindokát nem a hirlapok támadásában látja, hanem abban, hogy J ó s i k a a dogmával jött ellentétbe. E dogmát megtagadni annak, ki e teremben ül, nincs joga. A világi elnök, kinek tiszte dogmában alapszik, mint törvényhozó statuált egy dogmaellenes törvényt.

Örültségnek nevezi a Jósika lemondásának el nem fogadását. Egy katolikus testület a kathoicizmus ellen intézett támadásokat nem támogathatja bizalmával. Jósika eljárása felett nem politizál, hanem dönt a status. Groiszszal polemizálva annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a sajtó befolyása nem illetéktelen; hiszen a sajtó édes testvére az autonomikus szabadságuk. Viselkedjünk úgy, hogy a nyilvánosság erkölcsi ellenőrző ereje alatt megállbassunk. Ha igaza van Jósikának, miért fél a sajtótól? Az igazság senkitől sem fél.

Ismétli, hogy a sajtó pressziója csak ürtügy Jósika lemondásánál, az ok a kollízió, mely szavazata és elnöki állása között fenforgott.

Tudom, hogy függetlenek vagyunk s püspökünk fölött csak a pápa van, de a pápa a katolikusok legfőbb feje, s utána kell ioduljunk. S ıp e azért nem idegen, nem illetéktelen befolyás. Groisz J. tartozik felvilágosítást adni. De nem adott. Mert én hit dolgában épen mint a püspököm a pápától függök s gondolom mindnyáján, ha katolikusok akarunk maradni. Mikor látjuk, hogy Gróisz és társai majdnem mind állam hivatalnokok, kik tehát indirekt is a polg. házasság megszavazására kényszerítvék, akkor minket idegen befolyásról ne vádoljon.

A pápa nem idegen hatalom, mert gyűlés elején szentes beavatkozását kérjük. Kérhénök anyagi támogatását is. Ez egy államon kívüli hatalom, melytől függünk. Tagadja

azt az állítást, hogy egy nuncius hatása alatt tett valamit a püspök, kéri világosítsa fel Groisz öt e kérdésben. Különben is a pápa akaratát képviseli, (Igaz!) ép úgy, mint a királyt a berlini nagykövet.

Idegen beavatkozást szóló is visszautasít; de itt idegen beavatkozást nem lát. A belügyminiszternek itt ritkán látott képviselői lépnek ezuttal sorompóba, megzavarni e status fölfogásának szabad meggyőződését. (Ugy van.)

Nincs egyetlen indok sem, mely arra késztetne, hogy marasszuk Jósikát. Maga feltétlenül tiszteli Jósika egyéni karakterét; mindazonáltal bár sajnálattal elfogadja a lemondást.

Szentkereszthy György br. tiltakozik az ellen, hogy a főispánok itt kormány befolyás alatt állanak.

Györfly Gyula: Én az idegen befolyásról beszélvén, azt mondtam, hogy miiket ne gyanusítsanak, mert akkor bennünk is felébredhetne a gyanu.

Groisz Gusztáv szintén személyes kérdésben szólal fel. Nem vitatja, hogy az ellenpártiak nincsen joga ellenkező meggyőződést vallani; de tiltakozik Györfly azon állítása ellen, hogy ő megzavarni jött ide a gyűlés akaratának szabad nyilvánulását. E pillanatban — úgy mond — még nem tudni mi e gyűlés akarata.

Sohasem állítá, hogy a sajtó befolyása illetéktelen; de a családi, bazi bajokat nem tartja helyesnek a nyilvánosság elé vinni, nehogy más felekezet viszályunkon örvendezzen. Status ügyeinkbe a szentaty a beavatkozása is illetéktelen. (Percekig tartó zaj. Nem tűrjük e beszédet! Nem igaz! Eláll.) Szerenéséltennek tartja ily természetű kérdéseknek e helyre való behozatalát. A világiak Györfly kivételével a polgári házasság kérdésében mind egyházellenes állást foglalnak el s így ha ez diszkvalifikál, tagjai a világiak nem lehetnek a statusnak.

Groisz Gusztáv még egy őszinte és jellemző nyilatkozatot tesz. T. i. a civilek közül csakis Györfly mondhatta el ezt a beszédet — tekintve a multját.

Györfly — tekintve a többieket — önértzetesen megvallja ezt.

Szamosi János folytonos zajban kijelenti, hogy bár a házasság szentségét vallja; de a kötelező polgári házasságnak híve. Ez nem hittagadás. (De az!) E vádat visszautasítja. (Helyes! Szavazzunk!)

Ugron Gábor általános figyelem között szólal fel. Kijelenti, hogy Groisz nem számolt batározati javaslatára benyújtásakor a status eddigi irányzatával. Groisznak az az állítása, hogy a pápa idegen befolyás, ha itt viszhangra talál, elrettentí a magyarországi katolikusokat az autonomiától. E kérdés felett itt vitatkozni nem akar.

A világi elnöki állás az autonómia lényegén alapszik. Ez az egyházi és világi elem összeműködéséből következik. A püspök „primus inter pares“. E kérdésben az eddigi gyakorlathoz esatlakozik. Tódor indítványát más pontuál kéri tárgyalni. Jósika személyét tiszteli és politikai önértzet gavalléros nyilvánulásának tartja Jósika lemondását. Jósika a bizalom megfogyatkozását látva helyesen tette, ha lemondott.

A lemondás komoly s azt el nem fogadni nem lehet. Szükségesnek tartja, hogy a disszonantia a lemondás elfogadása által megoldassék. Felhozott, hogy Jósika elnök

tisztét mindig jól teljesítette. Eddig nem látta elérkezettnek a pillanatot; de most kijelenti, hogy az ügyek eddigi vezetése a status romlására vezet. Sajnosan kellett tapasztalnia, hogy hónapokon keresztül az elnök nem volt jelen az üléseken, nem is szignálta az aktákat. A lelkiismeretes pontossággal ez az eljárás nem fér össze. Még több vádat is hoz fel Jósika ellen.

Jósika nem látott lelkiismeretes buzgósággal az ügyek után. Iskoláink ügyében kellően a status reprezentálva nem volt. (Igaz! Helyes! nem volt.) Katolikus iskoláink megalázó módon a status hatalma alul elvonattak. S nem használta föl az elnök hatalmas befolyását, hogy a gym. ügyén lendítsen. Nézzük a reform. gymnasiumait. Ott azok a hatalmas református urak befolyásukat jó eredménynyel használták.

Sőt elvesztette a szamosujvári és erzsébetvárosi róm. kath. gymnasiumokat. Sajnálja, hogy ennyire be kellett nyulnia a dologba, de mikor forezírozzák a bizalmat — kénytelen volt előadni ezeket. Fejetlenül állott az igazgatótanács; s el kellett néznie, miként csorbult az egyház érdeke. Jósika összes hibája, hogy igen jó szívű volt, engedett a presszionak. Jósika most jó lelkiismerete megállását köv. eti. Nem kell ebben megakadályozni. Elfogadja a lemondást.

Lönhart elnök ő Exeja bejelenti, hogy többen titkos szavazást kérnek.

A szavazás roppant érdeklődés mellett folyt.

Lönhart elnök ő Exeja felteszi a kérdést, a kik elfogadják igennel, a kik nem fogadják el nem mel szavaznak. Az izgatott hangulatból látszott, hogy még a döntő perczben is mind a két párt remélt, beavatottak azt állíták, hogy a többség legfeljebb négy-öt lehet.

Feszült figyelem között hallgatták meg a szavazást.

A lemondást elfogadták: **56**.

Nem fogadták el: **61**.

Egy szavazólap üres volt.

Tehát 5 szótöbbséggel a lemondást nem fogadták el.

Lönhart elnök ő Exeja enunziálja az eredményt. (Élénk éljenzés zaj.)

A gyűlés folytatása délután 4 órakor lesz.

A papok tehát megverték az anyaszentegyházat, azok t. i. akik nem jöttek el a statusgyűlésre szavazni, holott ezer és egy jeltől tudták, hogy minden szavazatra szükség lesz, mert a kormány emberei mindent mozgósítottak, hogy pro coronide az idej egyházpoltikát ezzel a dicsó kolozsvári ténnyel tetőzzék be. Éljenek a szent ügynek ezek az otthonülő dicsó konfessorai!

— A délutáni ülés, okt. 24. —

Lönhart püspök ő Exeja 5 órakor megnyitja a folytatagos ülést.

Mohay Sándor orsz. képviselő, a tizenötös bizottság előadója, a választások megtételét javasolja.

Ugron Gábor óhajtja, hogy a választás a mai ülés utolsó tárgya legyen.

Szentkereszthy György br. főispán egy mellékteremben azonnal kívánja a szavazást eszközölni.

Püspök ur ő Exeja szavazatszedő bizottságot kér fel,

Választandó: igazgatótanácsi alelnök, 3 egyházi és 5 világi igazgatótanácsos.

Pál István, előadó, visszatérve a délelőtti eseményekre, Ugronnak arra a megjegyzésére válaszol, melyet ez az igazgatótanács ügykezelésére nézve tett. Kijelenti, hogy az ügykezelés ellen kifogást tenni nem lehet.

Ugron Gábor a kormányzás egysége szempontjából kívánja, hogy ne szignálhasson ma egyik, holnap másik igazgatótanácsos.

Groisz Gusztáv kijelenti, hogy főképp taktikai szempontból választották be Ugront a tanácsba. Ugron, míg nem volt igazgató tanácsos, addig folytonosan kritizálta a tanács működését; azt akarták tehát, hogy legyen alkalma az igazgatótanácsban is kritizálni; de a mióta igazgatótanácsos, a tanácsban részt alig vett; annak működéséről rosszul van informálva (Ugron Gábor: roszról vagyok informálva.) Szóló példásnak mondja az igazgató tanács elnökének és alelnökének (Eljen Züllich) működését.

Ugron Gábor Groisznak arra a megjegyzésére reflektál, hogy itt és nem az igazgató-tanácsban teszi meg megjegyzéseit. Az igazgató-tanácsban — úgy mond, — nincsen reménye, hogy nézeteit érvényesítse; itt van. Azért teszi meg kritikái megjegyzéseit a közgyűlésen.

Züllich István alelnök Ugron állításait czáfolja. Hálás köszönetet mond a statusgyűlésnek azért a bizalomért, melyet ez irányában tanusított (Lelkes és egyhangu éljenzés.)

Pótsa József főispán indítványozza, hogy a lemondott Züllichnek elismerés nyilváníttassék buzgó elnöki működéseért. (Helyeslés.)

Pál István néhány felvilágosító megjegyzést tesz.

Mohay Sándor a tizenötös bizottság nevében indítványozza, hogy Züllich alelnök lemondása sajnálattal, jegyzőkönyvi köszönet mellett fogadtassék el; (Eljen. Helyes.) az eképp megüresült alelnöki állás egyelőre ne töltessék be, hanem rendszeresíttessék majd ez az állás akkor, mikor a szervezet kérdése végleges megoldást nyer.

Szabó József az alelnöki állás azonnali betöltését kívánja.

Kornis Viktor gróf szintén a választás kérdéséhez szól.

Biró Béla elébb az igazgatótanácsosi állások betöltését javasolja, azután az alelnök megválasztását. A szavazás módjára propositiót tesz.

Többen szólnak még e kérdéshez.

Nagy lárma keletkezik, midőn Veress Lajos plebanos erős hévvel az Ugron által az igazgató-tanács működését bíráló megjegyzésekre tér vissza. A zaj következtében kénytelen a szótól elállani.

Elnök ő Excja elrendeli a szavazást az igazgató-tanácsosi állásokra. Az ülést fél órára felfüggeszti.

Jó félórányi szünet után az elnök kibirdeti a választás eredményét, mely a következő:

Beadatott 107 szavazat.

Megválasztottak az egyházi rendből: Gergely Ignác (107), Müller Ede (106), Jung Cseke Lajos (102), Tódor József dr. (58), a világi rendből: Csiki Viktor (54), Groisz Gusztáv (54), Györffy Gyula (59), Ugron Gábor (59), Szentkereszt György báró (55).

Tiszteletbeli előadónak egyhangulag: 54 szavazattal

Farkas Lajos, tiszteletbeli titkárnak Szamosi János választotta meg, ugyancsak 54 szavazattal.

A szavazatok kihirdetését a többség éljenzésekkel fogadta. Ezután püspök ő Exja elrendeli az alelnök választást; a kihirdetés más napra halasztatik. Ezzel a gyűlés bezárattott, folytatása holnap reggel 9 órakor lesz.

— Második nap, okt. 25. —

Biró Béla ülés elején jelenti, hogy Groisz Gusztáv a tegnapi szavazáskor a legtöbb szavazatot kapta az alelnöki állásra. Beadatott 104 szavazat; de csak 103 czédulára volt név írva.

Ugron Gábor: minthogy Groisz Gusztáv abszolút többséget nem kapott, új szavazás elrendelését kéri.

Szabó József, a másik alelnökjelölt kijelenti, hogy ő belenyugszik a tegnapi szavazásba, mert nem mutatható ki, hogy az alelnökválasztásnál is abszolút többség kell, s így bár csak egy szótöbbséget is kapott Groisz, ő megválasztottnak tekintendő; különben is ő nem érzi magát erre az állásra hivatottnak, mert elfoglaltsága miatt azt kellően reprezentálni nem képes.

Rövid vita után, mely a szavazás érvényességéről vagy érvénytelenségéről szól, püspök ő Exja új szavazást rendel el, mely az ülés végéig lesz.

Mohay Sándor, a tizenötös bizottság előadója jelenti, hogy az igazgató-tanács üdvözölte a püspök ő nméltóságát 50 éves jubileuma alkalmával, kéri, a gyűlést, hogy ezt tudomásul venni és ehez az üdvözléshez csatlakozni méltóztassék. (Lelkes, perczekig tartó éljenzés.)

Jelentést tesz továbbá az igazgató-tanács tisztí személyzetének újra való szervezését illetőleg; s kéri hogy az igazgató-tanács egy részletesen kiemertő tervezetet dolgoztasson ki és terjesztessen a jövő status gyűlés elé.

Tódor József, kanonok, indítványozza, hogy a világi elnökség vitás jogi kérdése tétessék egy bizottság által tanulmány tárgyává és a szervezeti szabályok revisiója mellett, illesztessék be az alelnöki állás a szervezetbe. A kiküldendő bizottság jelentését tüzzék ki a jövő statusgyűlésre.

Szamosi János. Bár elvileg ez ellen kifogást nem emel, gyakorlati szempontból nem tartja Tódor indítványát elfogadhatónak, nyugodtabb idöket öhajjt e czélra bevárni.

Ugron Gábor pártolólág szól Tódor nézete mellett. Kéri hogy a tizenötös bizottság jelentése fogadtassék el azal a hozzáadással hogy a status népképviseleti alapon való újjászervezésére is tegyen ez a jövő évben javaslatot. E munkálat megtételére bizottságot akar a statusgyűlésből kiküldeni. A bizottság álljon tíz világi és öt egyházi tagból.

Török Bertalan az alpmunkálat elkészítését a püspök elnöklése mellett az igazgatótanácsra akarja bizni; az Ugron által ajánlott 15-ös bizottságnak feladata lesz ezt az alapvető munkálatot megbírálni.

Pótsa József a megszerkesztendő javaslatot nyomtatásban szétosztatni akarja. (Helyeslés.)

Püspök ő Exja kívánja, hogy a munkálat csak az ő hozzájárulása után terjesztessék a status-gyűlés elé. (Általános helyeslés.)

Heppes Miklós, kir. táblai tanácselnök, precizirozni öhajjtja a bizottságnak adandó utasítást, hozzájárul ahoz az indítványhoz, hogy az elaboratum megszerkesztésével az igazgatótanács bizassék meg. Kifogásolja azt, hogy a püspök jóvähagyása után terjesztessék a gyűlés elé a munkálat. (Eláll.)

Püspök ö Exeja, Biró Béla, Gidófalvy Gergely, Fábian Sándor, Kovács Ferencz, Ferenczy Károly, gr. Kornis Viktor, Züllieh István, br. Jósika Gábor, gr. Haller Jenő, Török Albert, Szentkereszty György, Sándor János, Kiss Bálint, Heppes Miklós, Betegh Ferencz tagokat küldi ki a 15-ös bizottságba.

Mobay Sándor előadó indítványára az igazgatótanács jelentésének V., VI., VII., VIII. pontjai változatlanul elfogadtnak.

A kepe megváltás ügyében előadó javasolja, hogy a kormány kéressék föl arra, hogy ezt az ügyet vegye kezébe.

Szentkereszthy Zsigmond báró e tárgynál felhívja a status-gyűlés figyelmét a kepe ügy fontosságára. Ohajtja, hogy az esperesek körlevelekben hívassanak fel arra, hogy még egyszer tegyenek kísérletet kepe megváltási alapok létesítésére.

Molnár József orsz. képviselő szintén a kepe megváltás ügyének jelentős voltára figyelmeztet. Fél attól, hogy ez a dolog a kormánynál elposványosodik. Hosszasan fejtegeti, hogy a kepe tartozás behajtása legtöbbször bontja meg a pap és hívei között a jó egyetértést. Ez nagy baj, melyen segíteni kell. A kepe megváltást az állam régi tartozásának tartja, melyet az a magyar katolikusokkal szemben elmulasztott eddig leróni. A kepe történetének beható fejtegetése után indítványozza, hogy az országgyűléshez folyamodjanak a kepe megváltásnak országos alaptól leendő eszközése iránt. (Helyes.) Egyidejűleg a kormányhoz intézendő memorandumot is pártolja. Addig is, míg a kepe megváltásnak, szélszerű azt pénzbeli, az adóval együtt behajtandó szolgáltatásra átváltoztatni.

Kovács Ferencz történeti fejtegetésekkel azt bizonyítja, hogy a székelyek már akkor, mikor ide bejöttek, keresztények voltak. Majd a dézma és kepe jogi természetét bonczolgatja. A székely nép méltán várja el a kormány támogatását. Felpanaszolja, hogy a székely nép mellőzött volt mindig. Elérkezett az idő, hogy a magyar kormány a keleti részek védőbástyáját kellő figyelemben részesítse. A 15-ös bizottság indítványához hozzájárulva a folyamatban levő munkálatok folytatását is kívánja. A kepe megváltásra, minden tényezőt mozgósítani kíván. (Éljen.)

Ugron Gábor a kepe megváltás különböző módjairól szól. A kormány által való megváltásban nem bizik; de a kormány támogatásával saját erőnkéből kell e feladatot véghezvinni. Ki kell eszközölni, hogy a természetbeli tartozás pénzbeli tartozásként az állam által az adókkal együtt szedessék be. De erre csak úgy lehet a kormányt rábírni, ha a kálvinistákat is a kepe megváltás eszméjének megnyerjük. Nem habozik kimondani, hogy a kormány csak akkor támogatja a katolikusokat, ha a kálvinisták is akarják. Általános derűtlenség közt sajnálkozik a felett, hogy a zsidóknak nincs kepejük, a mit megváltassanak, mert ha ez a zsidóknak kellene, a kormány azonnal rá állana.

Veress Lajos az ellen beszél, hogy a kepe, míg ez ügy végleg rendezve nincsen, pénzben hajtassék be.

Ferenczy Károly rövid felszólalása után:

Püspök ö Excell. a 15-ös bizottság javaslatának elfogadását enuncziálja. Hasonlóképpen Ugron és Szentkereszthy Zs. indítványai is elfogadtnak.

Mobay Sándor előadó indítványára változatlanul tudásul vétetnek a jelentés X. és XII. pontjai.

A középiskolák ügyének tárgyalásánál Ugron azt akarja, hogy személyes közbenjárással is sürgesse meg az igazgató-tanács a gymnáziumnak kormánysegélyét. (Éljen.)

Györfly Gyula nem tartja helyén valónak azt az engedékenységet, melyet a főigazgatóval szemben tanusít az igazgató tanács. Vissza kell utasítani a főigazgató illetéktelen beavatkozást. A statusgyűlés utasítása az igazgatótanácsot, hogy ne elegendjék vitába a főigazgatóval, kivél nem áll egyenlő rangban.

Pál István előadó felvilágosító megjegyzéseket tesz, s kéri Györfly indítványának elejtését.

Györfly Gyula ismételtlen kéri, hogy utasítsa a statusgyűlés az igazgatótanácsot, hogy ez ne vitatkozzék a főigazgatóval, hanem rendelkezék a saját iskoláiban. A főigazgató a kormánynak alárendelt közege, mely nem áll abban a rangban, hogy vele az igazgatótanács vitába bocsátkozzék.

Soó Gáspár tanügyi előadó a szakiskolák hiányát panaszozza fel jelentésében; javasolja továbbá a gymnáziumokban párhuzamos osztályok felállítását. Ezek költségét — ugymond — a tandíjak majdnem fedezik, kéri hogy a középiskolákban egészségügyi tanári székek rendszeresítsenek. Tornacsarnokok létesítését is kéri.

Pál István előadó az igazgatótanács nevében ezekhez a propeziciókhoz hozzájárul; de csak annyiban, mennyiben ezek keresztülvitele a költségvetés keretét túl nem lépi.

Kovács Ferencz nem találja kielégítőnek az igazgatótanács jelentését, mert nem fektet súlyt a katolikus ifjúság hitéletének kellő fejlesztésére. Az egyházpolitikai reformtörvények a hitélet fejlesztésére éppenséggel nem alkalmasak. Annál nagyobb gondot kell tehát ezután a vallásos meggyőződés megerősítésére fordítani. Bizassék meg az igazgató-tanács azzal, hogy utasítsa az egyes tanintézetek igazgatóságait az ifjúság hitéletének fokozottabb fejlesztésére. Járjanak elő jó példával a tanárok, a hittani széklet lelkes papokkal kell betölteni. (Helyes.) Az egyetemi katolikus ifjak vallásérkölcsei életére is nagy gondot kell fordítani. A világi tanárok jobb sorsra törekedvén a rosszul dotált katolikus intézetektől könnyen átmennek az állami szolgálatba és így üresen hagyják tanszékeiket. E bajon meunél több pap-tanár nevelésével óhajt segíteni. A paptanárr kevesebbel beéri s nem hagyja el a katolikus intézetet. Pap-tanárok nevelésére alkalmas dolog volna egy konviktus létesítése.

Soó Gáspár tanügyi előadó konstatálja, hogy a hitélet fejlesztésére kellő súlyt fektettek eddig is.

Ugron Gábor kéri, hogy a jelentésben a vallás-erkölcsi nevelésről miért nincs szó.

Pál István (Halljuk! Halljuk!) elismeri, hogy a jelentés ez irányban régi mintát tartva szem előtt, hiányos, igéri, hogy jövőre e bajon segítve lesz. A pap-tanárok konviktusát nem pártolja, mert feleslegesnek tartja.

Kovács Ferencz a konviktusat épen a fiatal papok érdekében óhajtja.

Szamosi János tapasztalásból konstatálja, hogy a szeminárium egyetemi hallgatói a vasárnapi istentiszteletre rendszeren eljárnak.

Györfly Gyula indítványozza a torna-tanítás emel-

sét. Óhajta továbbá, hogy a statusgyűlés tervezetét dolgoztasson ki a katolikus középiskolák ifjainak a tornaversenyekben való részvételére nézve.

Pál István felvilágosító megjegyzéseket tesz és kéri Györfly indítványának, mely jórésztében tárgyaltan, eljuttatását.

Többen szólnak még e kérdéshez, Györfly, Szamosy, Soó Gáspár felszólalásai után a tanügyi előadó javaslatai elfogadtnak.

Következik a gymnasiomok államsegélyének ügye; a tanügyi bizottság javaslata, mely a segély megszüretését czélozza, elfogadatik.

Egyhangilag tudomásul vétetik és elfogadatik a jelentés XV. és XVI. pontja.

A tandij felemelés kérdésénél Bánffy Zsigmond a felemelés ellen szól; különösen sujtja a tervbe vett intézkedést a székelyföldi négy gymnasiumot.

Soó Gáspár előadó az államsegély megnyerhetése szempontjából tartja a tandijemelőst szükségesnek.

Szamosi János a tandijfelemelést pártolja. Tandijmentességet véleménye szerint két „elégéses” sel bíró tanulóknak nem lehet adni; a tandijmentesség ne a gyenge tanulók könnyebiségre szolgáljon. A székelyföldi súlyos viszonyok könnyítésére hozzájárul ahoz, hogy ott a tandij részletekben is beszédhető legyen.

Mivel már egy óra, többen a gyűlésnek délutánra való elhalasztását kívánják.

A tanügyi jelentés még hátralevő pontjait már csak laza érdeklődés mellett hallgatják. Szó nélkül fogadják el a többi hátralevő részleteket.

Mint hogy a tagok egy része távozni készül, a tanügyi bizottság jelentésének befejeztével Mohay Sándor pármegjegyzése után pöspök ö Excja elrendeli a szavazást az alelnök választására.

A gyűlés folytatása délután 1/2 órára tüzetik ki, mikor is az alelnök választás eredményét ki fogják hirdetni.

Az alelnök választás nagy érdeklődés mellett folyt. Egészen új választás rendeltetvén el, bármely igazgató tanácsosra volt szavazat adható. A választás eredményeképen — Györfly Gyula választott meg 6 szótöbbséggel alelnökké.

— Okt. 25-én délutáni ülés. —

A délutáni ülésen, az alelnöki állásra történt szavazás eredményének kihirdetése s a még hátralevő folyóügyek letárgyalása után Kiss Bálint es, k kamarás szót kér s hivatkozással az elnököl megység Püspök megnyitójában jelzett súlyos helyzetére egyházunknak, határozati javaslatot nyújt be aziránt, hogy a statusgyűlés küldöttségileg kérjefel ő felségét, hogy az egyházpolitikai javaslatokat tekintettel a bennük rejlő erkölcsi veszedelemre ne szentesitse és a katolikusoknak az autonómiát adja meg. Indítványa zajos helyesléssel s nagy többséggel elfogadtván, a küldöttség tagjává Györfly Gyula elnöksége és vezetése alatt megválasztatnak:

Fábián Sándor püsp. helynök, Dr. Tódor József kanoonok, Kovács Ferencz lovag, apátplébános, Grf. Kornis Viktor, Molnár József, Ugron Gábor, Kiss Bálint. Ez a bizottság fogja a felirat szövegét is megszerkeszteni. És ezzel

a statusgyűlés kiköszörtlte azt a csorbát, amit a kormányparti mezei hadak az előző napon, az elnöklemondáskor a státus reputációján ejtettek. Mert a Groisz-Haller féle szabdkörmives kormányparti klikk azzal igyekezett érdemeket szerzeni, hogy egy pereminentiam katolikus testületben, egy katolikus életkérdésben leszavazza az egyházi felfogást. Hogy ezen újabb határozat után, mikép fogja a magas kormány, egyházpolitikája érdekében fruktifikálni a Groiszék ötvokos vivmányát, — arra magunk is kíváncsiak vagyunk.

Imhol, látjátok szemetekkel atyámfiai ott nagy Magyarországon a mi dolgaikat! Hát kell-e tinéktek is autonómia, már t. i. — olyan mint a miénk?

Napi események köréből

— **Nekrológ.** Egy becsülettel betöltött, érdemekben gazdag élet zárult be f. hó 25-én hajnali két órakor Kolozsvárt. Roszkosni Elek tb. kanonok, terézárva-házi igazgató, ki beteges állapotában is becsületbeli kötelességének tartotta a statusgyűlésre elmenni, birtelen s rohamosan rászakadt betegség s az egyház vigasztaló kegyzereinek Isten szent akaratában való megnyugvással történt vétele után, lelkét visszaadta Teremtőjének. Addig is, amíg érdemdús életének emléket állíthatnánk, lapunk basábjain is, ajánljuk őt pap-társaink buzgó imáiba. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Kegeletes ünnepély.** Anyagiass körünkben ritkák a lelki oázisok s éppen azért, midőn ilyeure találunk, örvendező szívvel gyönyörködünk azokon. Ilyen lelki oázis pontnak voltunk folyó évi okt. hó 7-én szemléli Bő községében, amidőn Tekintetes Dániel Ferencz földbirtokos statusgyűlési képviselő s két hitközségnek is főgondnoka és kedves neje Harmath Eleonora ö nagysága 25 éves házassági szövetségüket azzal tették az utókor számára is emlékezetessé, hogy a böői újonnan diszesen kiegészített templomban gyönyörű oltárt emeltek, melynél a nevezett napon Nagyságos és Ftdő Kovács Ferencz apát főesperes ur mutatta be először a vérontás nélküli legszentebb áldozatot Ftdő Pap János alesperes plebános segédlete mellett. A jubiláló pár számos tisztelői környezetében rebegte el hálaimáját a 25 év alatt nyert kegyelmekért s kérte a jövőre Isten segítő kegyelmét.

Evangélium után Ftdő P. László Polykár tartományi ör és mikházi házfőnök lépett a szószékre és tartott szokott ékesszólásánál fogva szívhez szóló és mindenkit meglepett beszédet az isteni gondviselésről. A valódi lelki élet nagymestere minden alkalommal megtalálja az utat a szívekhez az ő keresetlen egyszerű s mégis nagyszerű előadásával. A jelen volt más vallású tekintélyes urak és urnök is legkellemesebben lettek hangolva a ritka szent beszéd által.

Szentmise után a jubiláns házaspár az általuk emelt s ludi szép szoborral ékített diszes oltár előtt vette az egyház áldását, melyet a nagyságos apát ur megható alkalmi beszéd után végzett.

Megható ünnepély volt, elmondhatta a jubiláns házaspár: ez azon nap, melyet az ur adott nekünk, örvendezzünk

azon; elmondhatták a jelenvoltak is mind, kik lelki örömben usztak, elmondhatta főképpen díszes templomában a böői egyház ritka ügybuzgó lelképásztora P. Lukács Adám, a böői egyháznak ugy szellemileg mint anyagilag ujja szervezője, ki szerencsés egy Dániel-családot hivei között tisztelheti, mely családnak fenkölt lelkü tagjai nemcsak névleg, hanem valódiilag katolikusok, telve jóakarattal és áldozatkészséggel.

Az egyházi ünnepély után Mosonban tartott meg a gazdag szeretetlakoma az ezüstmennyezős házaspár vendégszerető házában, hol a szellemes, tanulságos és őszinte jó kívánságoktól áradó pohárköszöntések gyönyörködtettek. Megható volt, midőn Ftdő Polykárp atya kegyelmes főpásztornunk magas leiratának vonatkozó részét felolvassa a főpásztori áldást és jó kívánságokat tolmácsolta. Meglepő jelenet volt az is, midőn Ftdő Pap János esperes plebános ur ajándéka, egy nagy alaku sz. Magdolnát ábrázoló díszes olajfestménykép adatott át a jubiláns házaspárnak.

Ezek főbb vonásai ezen kegyeletes ünnepélynek. Soraimat zárva, szivemből kívánom, hogy Isten bőséges áldása legyen ezen családon; áldás, szerencse kísérelje minden lépteiket s érjék meg jóllétben az aranymenyegzőt is. *Vigilans.*

— **Katholikus körök kongresszusa.** Az országos katolikus akciónak egy nagyfontosságú megnyilatkozása, a kath. körök kongresszusa tartatik meg legközelebb Budapesten az ottani kath. kör nagytermében. A kongresszuson az eddig létező 75 kath. körök mind képviselve lesznek. A kongresszus ezélja lesz egy egységes kath. mozgalom módozatainak megállapítása.

— **A székesfejvári katolikus nagygyűlés** iránt mind szélesebb körben mutatkozik az érdeklődés.— A folyó hó 28-án tartandó választmányi ülés, már magában véve is érdekes előképe lesz a nagygyűlésnek. Koránt se higgye valaki, hogy az ezután tartandó kath. gyűlések hármiben is a tényleg fennálló törvényes rend és állapotok megzavarását célozzák. Nem, azok csak a németországi kath. gyűlések példájára a kath. közszellem és összetartás eszméjét akarják felbreszteni és egyszersmind a bekövetkező újabb támadások ellen gondoskodnak preservatív gyógszerekről. A kath. nagygyűlés irodája már serényen munkálkodik az összehalmozódott teendők lebonyolításán. Az eddig beérkezett iveken már több mint 3000 szavazó polgár jelentkezett a gyűlésen való részvételre, pedig eddig még aligegyedrészük küldetett vissza. Ajánljuk, hogy a kitehetti, Erdélyből is menjen el az ősi koronázó városba. El tekintve attól, hogy sok szépét láthat ott, kívánatos, hogy a bérczes Erdély katolikusai is képviselve legyenek.

— **A második tárgyalás.** A főrendiház egyesült hármas bizottsága a képviselőház üzenetét a vallás szabad gyakorlatáról és a zsidók recepciójáról szóló törvényjavaslatok tárgyában e hó végén fogja tárgyalás alá venni és így a főrendiház november hó első napjaiban lesz azon helyzetben, hogy a két törvényjavaslatot újra leszavazza. A másik verzió szerint a főrendiházi vita az egyházpolitikai javaslatok két utolsója felett, mint a kormány körökben tervezik, csak akkor fog kezdődni, ha a már el-

intézett három javaslat legfelsőbb szentesítést már megnyerte. (Akkor, ugy lehet, sohse lesz meg a tárgyalás.)

— **Szép kiállítások.** Föltéve, de meg nem engedve, hogy a polgári házasság megnyeri a legfelsőbb szentesítést, ezen jövedőbeli törvény végrehajtásának egyik elengedhetlen követelménye egy másik törvény, mely a házassági eljárást „szabályozza“. Az erre vonatkozó javaslaton bir szerint erősen dolgoznak az igazságügyminiszteriumban. Már most feltéve, de ismét meg nem engedve, hogy a kormány megéli az 1895–97-iki országgyűlés szabályszerű végét, egy liberális politikai hetiszemle szerint alapos kiállításai vannak a kormánynak arra, hogy ezen országgyűlésnek még hátralevő másfél évét „nagy részben a főrendiház üzenetei feletti vitákra feccsereleik el. Ezenkívül hátra van még ezen másfél évi időszak alatt három költségvetés letárgyalása, ugy hogy egyhamar ennek a házassági eljárásról szóló törvényjavaslatnak letárgyalására alig lehet időt szakítani“. A mi információink ezzel teljesen egybebangzanak s így a polgári házasság még akkor is agyon van ütve, ha a kormány nem fejezi be földi pályafutását 1897 előtt.

— **Pályázat.** A kézdi-orbai esperesi kerülethez tartozó Szászfalu róm. kath. fiók-hitközségben a segédkántortanítói állomás üresedésben lévén, arra az iskolaszék jegyzőkönyvi határozata alapján f. évi november 10-ig terjedő határidővel pályázat nyitattik. Évi jövedelme: 1. Kepe czimen 29 kalongya ősz, 28 kalongya tavasz gabona. 2. Tíz terü kemény tűzifa. 3. Stóla kézi stipendiummal együtt 14—16 frt. 4. Ospora 7 frt 70 kr. 5. Pium legatum 6 frt 12 kr. 6. 25 frt tanítói alapnak 8% kamatja. 7. Minden tanköteles gyermek után 20 kr. beiratás czimen. 8. Apró majorság tartásra egy hektóliter rozs vagy árpa. 9. A tanítói lak előtt egy kis veteményes kert. 10. 201 frt 88 kr. állami segély, mely a hitközség által megkérletett. 11. Tisztességes jó lakóház a szászfalvi iskolával egy fűdél alatt, mely áll két szobából és egy kamarából. Kötelessége: az önálló tanításon kívül a sekrestyési teendők végzése. Pályázni szándékozők kellően felszerelt folyamadványaikat legkésőbb f. évi november hó 10-ig napjáig a sárfalvi róm. kath. lelkész hivatalhoz adják be. Kelt Kézdi-Sárfalván, 1894. október 22-én. Jankó Antal, rkath. lelkész, iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** A gyergyó-újfalvi róm. kath. segédkántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelem: 1. Kepe czimen a hitközségtől 60 kalongya rozs, ugyanannyi zab. 2. Oszporából 35 frt. 3. Stólaból mintegy 30 frt. 4. 45 terü bükkfa. 5. A templom pénztárából havi részletekben 96 frt. 9. Szent mise alapítványból 3 frt. — Külön udvaron tisztességes, 2 szoba és konyhából álló lakás egy kis veteményes kerttel és gazdasági épületekkel. — Kötelesség: Az önálló tanításon kívül a segédkántori és sekrestyési teendők végzése. Pályázati határidő tart november 16-ig bezárólag. A pályázati kérvények kellőleg felszerelve a kitűzött időig alattírtóhoz bektlndendők. Pályázhatnak képezdevégzett ifjak is. Gyergyó-Ujfaluban, 1894 október 21-én. Molnár János plebános, iskolaszéki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert.**